

San 20nan - Okutoburukalo - san 1992
A songo : DOROME 10 - N° 249

kibaru

A bø bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 17.000

"AMAP" kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kuntigi: Basiriki TURE

Politikiko njogonbilasira kumaw

YELEMA KURA KANA KE YELEMA GASAN YE

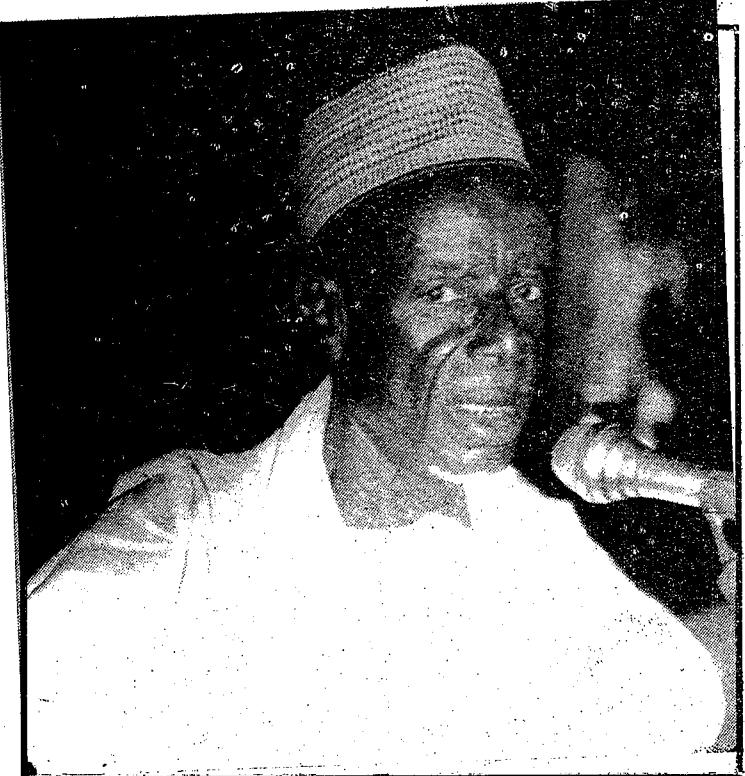
KALANKO

Mali denmisew bæ
kalanni bæ se ka ke

(nø 6-7)

MOGOKOROBAYA

San o san, Okutoburukalo tile foto ye
mogokoro baw togolodon ye

(nø 8-)

Ladilikan

Adama SANOGO

- Nin ye ladilikan ye, k'a nesin ne balima ciklaw, baganmaralaw ni monnikelaw ma, olu minnu ye jamana sɔrɔkɛlaw ye.
 - Ala ko sanni i k'ale bato, i k'ale dɔn.
 - Bamananw ko sanni i ka kuma dɔn, i ka kɔro dɔn
- Ne ka cekɔrɔba y'a fo ne ye ko nansara y'i sinsin hadamaden farikolo de kan, ka guwəreneman dilan.
 - Hadamaden farikolo la, peresidan erepibiliyi y'a kunkolo ye
 - Ala y'a ni si min dan, o y'a ka guwəreneman ye
 - Ala y'a ni kəneya min dan, o y'a ka minisiri ye
 - Ala y'a ni garijegɛ min dan o y'a ka komandan ye
 - Farikolo komandan muso togo ye baara ye
 - Baara den fɔlɔ togo ye kɛ ye.
 - Kɛ dəgɔnin togo ye kɛ sɔrɔ ye.
 - Sɔrɔ dəgɔnin togo ye kɛ cogo dɔn ye.
 - Kɛ cogo dɔn dəgɔnin togo ye lafiya ye
 - Ni lafiya nana, dinelatige bɛ nɔgɔya.

Nin bɛɛ ye ladilikanw ye k'u nesin an balimaw na, ciklaw, bagangennaw, ani monnikelaw, Mali dugu bɛɛ lajelen kɔnɔ, k'a jira, ko faranɔgɔnkan waati sera.

Aw de ka ca. Wa aw bɛɛ ka na, ka jɛ, ka sigi, ka dɔ fo aw kunkow la.

Ala sago, aw sago !

Adama Sanogo
Kafo jigine kuntigi ka bɔ Kaniko (Kucala)

Yiriwali kow ani netaakow bilasirali walew

Politikiko selen be yorɔ min na sisan, Mali kɔnɔ, a ka kan bɛe k'i ka fɔtaw, n'i ka kɛtaw dɔn, bawo, a mana fo ko demokarasi, a ma fo ko yeresagoke.

A kɔlɔsira, Bamako ani Mali dugu caman wərew kɔnɔ, ko mɔgɔw ye nɔgɔnbonya ke bolokɔfɛ fɛn ye, ka fanga labatoli ke yere dɔgɔyako ye. Demokarasi min be hadamaden bonyali ni fanga labatoli ke bolokɔfɛ fɛn ye, o demokarasi te demokarasi jɔnjɔn yere ye, min be ke diŋe jamanaw bɛe kɔnɔ, sariya hukumu kɔnɔ, nk'a o ye yerejiranciya ye, o ye yeresagoke ye.

An be waati min na sisan, kumakow kelen be balawukow ye. A te ke mɔgo si la, n'i m'i ta sara. Demokarasi ye bɛe ke «cɛkun» ani «muso-

kun» ye. O ye mun ye ? O laban ye mun ye ? O de kɔson, nɔgɔnbilasira kada kɔnɔ, an b'a nini jamana denw bɛe lajelen fɛ, an k'an cɛsiri, k'an cɛkow nɛnabɔ fɔkabendɔrɔnsira kan, ka tine li ani dɔgɔyali ni bugoli dabila, n'an b'a fɛ an ka demokarasi ka sankɔrɔta, ka se jamana tow ka demokarasi hake la. N'i ye jatemine ke, a ka ca a la, mɔgo minnu te demokarasi kɔrɔ dɔn, o ye «senfemɔgɔw» de ye, minnu te jekulu la, i ko pariti politiki, fasojamakulu

wali dugu-yiriwatɔn n'u nɔgɔnnaw. O ye mɔgɔw ye, minnu be baara ke n'u mii-rinataw dɔrɔn de ye. N'an ko jekulu, an kan be pariti politiki yere de ma.

N'an be pariti politiki min na, an k'o sariya n'o nɛmɔgɔw labato, a ka ca a la, an be demokarasi kɔrɔ dɔn, an b'an ka fɔtaw n'an ka kɛtaw dɔn, cogo bɛe la ani yorɔ bɛe la.

A kera cogo o cogo, an k'a dɔn, ko hadamadenya yere sigilen be nɔgɔnbonya kotoñgɔntala, fɔkaben ani nɔgɔnfaamuya de kan. Nka, n'a sera tine li ni balawu yorɔw ma dɔrɔn, a be ke baganya ye.

Ala te jen n'o ye. Sariya te yen n'o ye. Hadamadenya te jen n'o ye.

YELEMA KURA KANA KE

KA BO SEGÉN TILE LA

«KIBARU» temenen kono, n'o ye nimoro 248 ye, an y'a jira ko bëe k'i jija, walasa yelema kura kana ke yelema gansan ye.

Kabini Peresidan Alifa Umaru KONARE sigira fanga la san 1992 Zuwenkalo tile 8 don, an bëe hakili bë yelema de la, n'o ye «yelema kura», ka bo segen tile la, ka don lafiya suma koro. Jamana denw bolo, lafiya ye hakilisigi de ye, hëre ni soro hukumu kono: bëe ka kan ni fen min ye, i k'o soro nogoya la, k'o k'i mago ye, i sago la, n'a ma ke ni bala-ka-wuli wëre ye, n'a ma ke ni segen ani töro wëre ye, i n'a fo Musa tile la.

Jamana

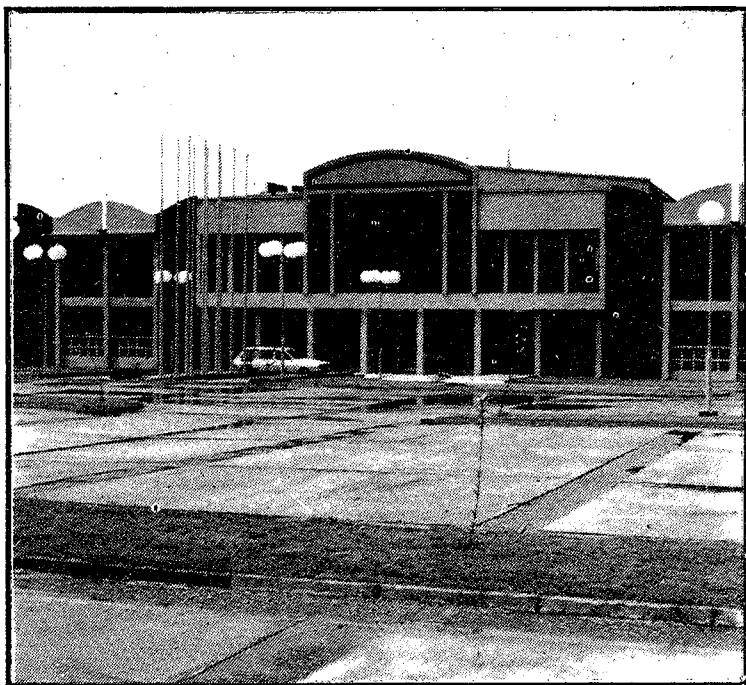
denw te fosi pini u dahirime kô, u te fosi fe lafiya kô.

Nka, mögo caman bolo sisan, yelema kura bë ka meen sen na. A fôlô min kera, o ye nisongosara dabilali ye. O diyara bëe ye, sanko kungo-kono-mögow, minnu ka soro t'u bo, fo ka se nisongo sara ma.

N'a fôra ko k'a ta Zuwenkalo la, fo k'a bila Okutoburukalo la, ko nisongosara dabilali dörön de kera yelema kura kadara kono, o faamuya

ka gelen, bawo, bëe hakili tun b'a la, ko ni Alifa n'a ka fangabolo mögow ye baara damine dörön, ko fen bëe bë yelema; ko dô bë fara saraw kan; ko denmisénw ka baara soro bë nogoya; ko kalandenw ni lëkolidenw ka kouëw bë ñenabo, ko këñeréyw bë labila, u k'u ka baaraw k'u sago la, ani ko caman wërew, minnu b'an ka dinelatigeko bayelema, k'a jira an na, ko yelema kera.

A ka ca a la, yelema te ke fen dama dôw kô, n'o ye nafolo anibaara ye. An bëe b'o faamuya, k'a dô, ko suko ni duguje ce, jamana bëe lajëlen te se ka yelema yorönin kelen. O de koso, an ka kan, ka munu, ka sabali, ka tijeli kumaw dabila, k'an cësiri baara fe, k'an ka dannaya da

YELEMA GANSAN YE

an ka nəməgo sigilenw kan.

O temennən kə depitew ni pariti politikiw nəməgəw ani fasojamakuluw bəə lajelen ka kan, i danma, ka məgəw lafaamuya, k'a jira ko yelema tə don kelenko ye, sanko Mali la, min ye san 23 hake ke gəleya suguya bəə kənə, n'olu dara jamana denw bəə kan, Musa n'a ka fangabolo məgəw fe. Bəə ka kan, k'a dən, ko tine li de ka nəgən ni joli ye, ko ni fanga senkərəcəbaga cayara, nkalon kan, k'o bə kunnasiri lase jama fanba ma, cogoya la, min bə məgəw jigi misənya.

An bə waati min na sisan, politiki məgəw man kan, ka kunnasiri walew ni kunnasiri kumaw fo məgəw ye, walasa k'u yəre madiya. Ofu yərew

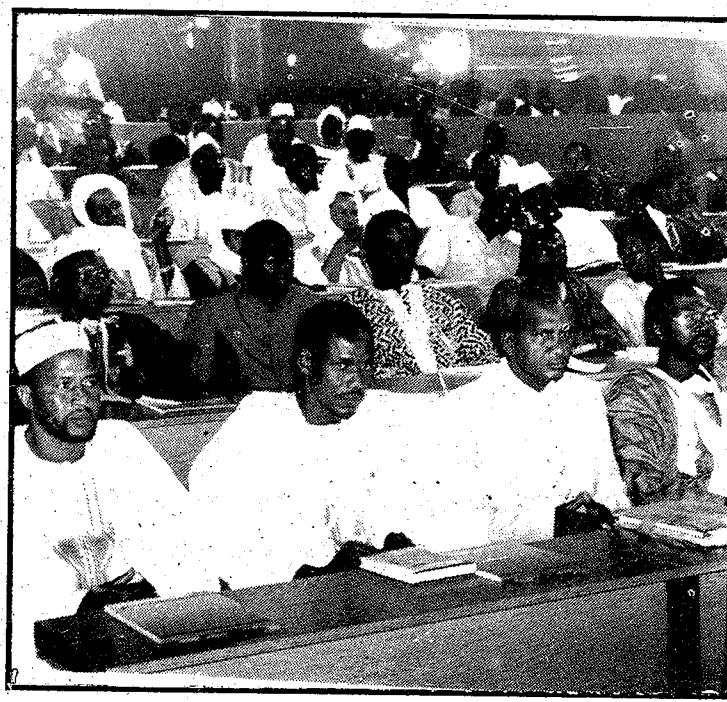
KA DON LAFIYA SUMA KƏRƏ

bə fen minnu faamuya, u man kan k'o nəfəko bayelema, cogo si la, politiki siran kan.

Politiki ka kan, ka ke jelenya de kənə. O de bə laban, k'a d'a kan, tine de bə laban. N'an ye walew latigəbaliyaw kunw dən, an k'olu de fo məgəw ye. An kana o kunw dogo məgəw la, bawo, a mana mseeñ cogo o cogo, tine bə bange. O de kəsən, a bə fo ko senkərəmacəli man ni, sanko politiki la, min siratige la, demokarasi b'a jira ko ni nəməgo min ma numan ke, k'o bə wuli, ka də wəre bila o no na.

Ni politiki məgə min y'a ka baara ke a nəgən wəre politiki məgə senkərəmacəli ye, nəngoya jugu kəsən, n'o tigi wulila, k'ale yəre bila o no na, n'a ma se k'o ka baara nəgən ke, a fana bə wuli, siga t'o la. Min cəkani, n'o bə laban, o ye nəgəndəmə de ye, ka hakiliw falen, jamana yiriwali sira kan, o min y'an bəə haminanko ye. A ka ca la, ni jamana yiriwali baara ma ke, k'a ne, a turu bə da fangabolo sigilen de kun, nk'a segen bə jamana denw bəə de kan, nəgənfe, bawo, boda tə məgə si kelen bolo a gəleya la.

B. TURE ni A. G. KANTE.

Kanlanko

Mali denmisénw bëe kalannì bë se ka ke :

Kalanni lasoroli Malidenmisénw bëe bolo :

Hakili kuraw k'a nesin a labaara cogo n'a wariko ma.

Jen kera n'a ye ko bëe kalanni wajibiyalen don, wa an bëe kan donnen don kalan in kotigya tali la.

Marisi kalo la, san 1990, konferansiba dō kera jomucen (Tayilandji jamana kan) bëe kalanni kan dijé seleke ñaani ñemogow fe; u y'a laje cogoya minnu bë se ka soro kalan nafama n'a kotigebaliya la.

(Mali tun bë o konferansi kene kan) jamana bëe benn'a kan ko denmisénw ka kan ni kalan lasoroli ye.

Dabaliw delila ka siri jamana caman kono fangabolo ni jekulu werew fe. walasa denmisénw ka ke kalan sorobaga fôlôw ye.

Denmisénw ka kalankò bë cogo di Mali kono ?

Sira minnu talen bë Mali denmisén caman kalanni na, olu bë se ka ke sababu ye n'u caman bë kalan wa ?

Ni masalabolo in miirinanta tê lakarili ye nk'a bë tijé de jira (denmisén caman kalanbaliya)

walasa k'a ka bolomafara di feerew ninini feere minnu bë kalan soro denmisén caman bolo, o ka nogoya.

- San 1988 la, Mali kono denmisénw donta lakoli la, o kiimenan tun ye 23% ye. Kiimenan minnu bë duguma dijé mumé kono, a b'olu la.
- Mali denmisén 100 à 100 (keme o keme) minnu si sera lakoliladon ma, 77 tê kalan soro olu cema.

Ni y'o sanga ni jamana werew ta ye minnu ni Mali ka soro ye kelen ye, an b'a kôlosi k'u ka denmisén kalanta kiimenanw bë sanfe.

Misali, san 1988 la, Burukina faso ta tun ye 34% ye, ganbi 61%, Sénégali 59% jamana kelen min tan bë Mali ta duguma, o tun ye Somali ye, ni 15% ye.

- Kalanbaliya Mali kono, a sababuw ka ca. An bë se kan damadow f'a la, minnu ye jamana ka soro dôgoyali ye, kalan kôjenabolibaga dan ye serewisida kelen ye (M.E.N.). Dugumisen la, lakoliden sômogow ka dônni kalan sira kan, o ka dôgo, u ka soro ka dôgo, lakoli janjanli dugu la (walasa ka lakoli lasoro, denmisénw bë se ka kilomètre 5 wалиma 10 ñögonna taama jiri sumaw koro u

Kalanni lasoroli Malidenmisenw bëe bolo :

darakadunbali).

Npogotigininw ka lakoliladon geleyaw ni ko caman b'o jukor, ani denmisen somogow ka murutili u denw kalanni ma.

An bëe b'a dòn sanni san 1984 ka se, ko Mali lakoli tun ye forobabaarakelaw dilan mansinde ye :

An bëe don min na i ko bi, a jatelen bëe i n'a fo baarakebaliw dilan yoro.

Kalanso caman jolen ni siman ye. O so jolenw da n'a caya bëe, o bëe ben kalanso saba doron de ma, n'o be teme Mali dugumisenw ka se kan wariko siratigé la.

Nin wale ninnu de bëe bëe Mali denmisenw kalanni bali,

A jirala ko Mali jamana fangabolo sabanan haminanko ye ka feere min ta ni kɔtigebaliw ninini haju la min ye kalanko ye.

Wale minnu bëe senkan ka jesin kalanko ma, yelema kura ka kan ka don olu la, kà bo ni feere kurawyé kalan wariko n'a kɔnəabolila.

- Lakolikalan hakili kura lasoroli siratigela, yelema kalan jemogosoba (M.E.N.) ka wari sɔrɔlen, ni kalan musakaw bëe ke n'o ye, o wari tilan cogo ani kalanso bolofara tòw ce, o ka kan ka laje kura ye, walasa denmisenw ka kalanko bolofara ka 60% sɔrɔnin wari la. O te ke man kan kɔ, nk'a bëe ke sababu ye ka cogoya jumanw jini minnu bëe ke nafama ye ka kalan kɔnəabolli wale tila, n'o bëe lakolidensomogow kotigiya u denw ka kalanko la.

- A donna ko temen kera ni feere caman ye walasa lakoli ni dijelatigé ka taa ni jøgɔn ye. Ka mɔgɔcaman kalan ka ne (yelema min donna kalan na san 1962 la, ani yelema caman wère okɔ, kalankɔnəabolɔbolofaraw ka jøgɔn ye, o n'a jøgɔnna caman) u y'a jira ko ka dugumogow ni lakoliden somogow sen don u denw ka kalan kɔnəabolila (A.P.E. denmisen lakoli)

Lakoliso dɔw fana bëe yen minnu bëe kalan damine an ka kanw na.

O kalan hakilipuman ninnu jena, wale caman kera minnu ka ni, nka halibi geleya b'a nona, dɔ ma b'a la.

O bëe jateminnen kɔ, cogoyaw ka kan ka yelema, ka hakiliw fana yelema.

Keta min te se ka lamini, ni jesin ka kan ka k'ɔ ma, o bëe jefo masalabolo in filanan kɔnɔ.

Solomani Kante
denmisenw lakisi yoro jemogɔ
Kolɔnjeba (Mali)

MOGOKOROBAYA

Kabini san 1991 la, dijé jamanaw bëe lajelen bëenna Okutoburukalo tile fôlodon kan, k'o ke mogokorobaw tögola don ye.

Odon kama, jamana kelen-kelen bëe be hakili jakabo wale caman dantige, walasa ka mogokorobaw kunkorota, olu minnu ye baara ke, fo ka s'u lasigili ma, n'o y'u lafiya waati ye, koro kelen ko.

Dijé jamanaw ma mogotoroba bo nogokoroba la: cew ni musow, foroba-baarakelaw ani kenerew dugubaw ani dugumisenw kono, olu bëe de ko don.

N'a jirala k'an k'olu ka segen don u ye, sijé kelen san kono, o man kan ka mogo timinangoya, bawo, ALa yere min y'an bëe da, o ka bonya b'u kan.

O temenen ko, an k'a don ko bëe te ke mogokoroba ye; ko mogokorobaya ye sisoro de ye, min ma latige bëe ye.

Mogokoroba ladon ye yere don de ye, hadamadenya, hakili numantigiya ani hine kono.

Abe damine kabini duw ni duguw kono, fo ka se kafow ni jamanaw hake la: yoro ma bo yoro la; cogo ma bo cogo la, kun ma bo kun na, waati ma bo waati la. Cogo bëe la, mogokoroba ka kan ka bonya, k'u deme, k'u nisondiya, k'u lafiya, k'a d'a koro yere kan.

Osiratigé la, an ka kanka géréula, k'u kumanogonya,

k'u lamén, k'u ka ladilikanw n'u ka bilasirali kumaw ke an taalanw ye. Bëe y'a don ko ni mogoye si soro, ka se hake do la, o b'a jira k'o tigi ye fen caman ye, ka fen caman men, ka fen caman fo, ka fen caman ke, ka fen caman don. O danfara de be denmisenna-mogow ni «korobalenw» ce.

An ka kan ka géré u la, mun were kama? An ka kan, ka géré u la, an yere ka korobalena nogoyali koso. Osiratigé la, abefoko: «bidenmisende yé sini mogokoroba ye». N'an dalen b'o kuma la, an k'a don, ko ni ALa sonna, k'an yere fana ka mogokorobaya don be se. N'o don sera, k'a soro an m'an laben korobalenw kerefe, cemanw fara musomanw kan, a ko be gelyea an bolo. O temennen ko, nafa caman ani daamu caman be mogokorobaw ladonni na, i k'an bangebagaw, an lambagaw, an karamogow, an jatigiw, an siginogonyw, an liimanaw n'u luogonnaw, an be minnu don, a n'an te minnu don. Onafaw n'o daamu ye jumen ni jumen ye? O ye dugawu ni barika de ye folo.

A tow ye hakililatige, wasa, nisondiya ani here ye. O de koso, mogo o mogo, jekulu o jekulu, jamana o jamana, n'olu y'u mago don «korobalenw» na, o kelen si te malo, o kelen si te to ko, wa u bëe labanko be ne, bawo a ko b'i n'a fo jurudon ni jurusara de.

